

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 452/2025-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou Doc. JUDr. Lilou Bronislavou Pavelkovou, PhD., Čajkovského 7, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresného súdu Bratislava IV) v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/48/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresného súdu Bratislava IV) v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/48/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje** v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/48/2017 **konat'** bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadost'učinenie **5 000 eur**, ktoré jej **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 452/2025-11 zo 6. augusta 2025 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručenú mu 24. júna 2025, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava IV (ďalej len „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/48/2017 [konanie pôvodne vedené pred Okresným súdom Bratislava IV (ďalej len „napadnuté konanie“)]. Tiež žiada prikázať konať mestskému súdu v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a priznať sťažovateľke primerané finančné zadost'učinenie 5 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a obsahu spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľka je stranou sporu o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) po rozvode manželstva, ktoré iniciovala žalobou podanou 17. októbra 2017 na Okresnom súde Bratislava IV [(ďalej len „okresný súd“), pôvodne príslušný na konanie do 31. mája 2023, pozn.]. Opíšu chronologický priebeh napadnutého konania, sťažovateľka popisuje, že od podania žaloby okresný súd v jej veci síce nekonal plynule, ale aspoň konal, pričom v roku 2020 bola väčšina dokazovania vykonaná. Vtedy konajúca zákonná sudkyňa vyzvala strany sporu k predloženiu záverečných rečí s tým, že následne bude vo veci rozhodnuté. Záverečná reč sťažovateľky bola datovaná k 28. februáru 2020, nariadené pojednávanie na vyhlásenie rozsudku bolo zrušené a následne bolo vo veci obnovené dokazovanie, pričom súd počas troch rokov obstarával dôkazy, na ktorých vykonaní trval žalovaný. Na pojednávaní uskutočnenom 25. apríla 2023 bolo dokazovanie vyhlásené za skončené a pojednávanie bolo odročené na účel vyhlásenia rozsudku na 25. máj 2023. Okresný súd tento termín zrušil (dva dni pred jeho konaním, pozn.), oznámil stranám zmenu zákonného sudcu a odvtedy ostal bezdôvodne nečinný do januára 2024 (obdobie 7 mesiacov), keď nariadil pojednávanie na 27. marec 2024, ktorý bol tiež zrušený. Následne mestský súd postupoval v rozpore s Civilným sporovým poriadkom (ďalej aj „CSP“) a nezmyselne vyzval strany sporu k vyjadreniu sa, či je možná mimosúdna dohoda, na čo žalovaný uviedol, že zrejme nie (súdny spis by nemal viac ako tisíc strán, ak by dohoda bola možná). Právna zástupkyňa sťažovateľky kontaktovala právnu zástupkyňu žalovaného, ktorá neodpovedala, a preto ani v mene sťažovateľky na výzvu súdu odpoveď nezaslala (za čo bola advokátke uložená aj pokuta za nesplnenie súdom uloženej povinnosti, pozn.). Sťažovateľka 12. februára 2025 podala predsedníčke mestského súdu aj sťažnosť na prietahy v súdnom konaní, ktorá bola vyhodnotená ako dôvodná. V odpovedi na sťažnosť predsedníčka mestského súdu uviedla, že opatrenia na odstránenie nedostatku neprijíma, lebo senát aktuálnej zákonnej sudkyne koná vo veciach v prijateľných a objektívne možných lehotách.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka namieta neprimeranú dĺžku napadnutého konania v dôsledku opakovanej nečinnosti mestského súdu (aj okresného súdu) a poukazuje na to, že takmer 8 rokov trvajúci súdny spor negatívne ovplyvňuje jej život, keď žalovaný disponuje takmer celým majetkom patriacim do BSM, ktorý je predmetom vyporiadania, stará sa sama o dve maloleté deti žalovaného, s ktorými sa žalovaný vôbec nestýka, a svojho najstaršieho syna, ktorý je vysokoškolákom. Podľa sťažovateľky vec nie je právne ani skutkovo zložitá, dokazovanie v súdnom spore bolo skončené 25. apríla 2023. Ona svojím správaním k dĺžke napadnutého konania neprispela, naopak, vystupovala v ňom aktívne a včas reagovala na výzvy súdu. Vzniknuté prietahy sú výlučne na strane konajúceho súdu, pri ktorom absentuje vyhlásenie rozsudku po dobu viac ako dvoch

rokov. Právna neistota, v ktorej sa sťažovateľka nachádza, je znásobená jej náročnou životnou situáciou, keďže si musela sama zabezpečiť bývanie a starať sa o maloleté deti.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

4. Mestský súd vo svojom vyjadrení sa k obsahu ústavnej sťažnosti sp. zn. 1SprV/527/2025 z 26. augusta 2025, uvádzajúc chronologický prehľad procesných úkonov realizovaných v napadnutom konaní od podania žaloby 18. októbra 2017 do 6. mája 2025, potvrdil existenciu zbytočných prietahov v postupe okresného súdu a následne mestského súdu, a to v období od 26. apríla 2023 do 14. júla 2024, keď nekonal vo veci plynule, pričom predmetné prietahy boli objektívne zapríčinené aj zmenou zákonných sudcov v danej veci. Zároveň uviedol, že 15. júla 2024 vyzval strany sporu, aby oznámili súdu, či sa pokúsili o zmierlivé vyriešenie sporu alebo či takéto riešenie považujú za možné, a 6. novembra 2024 opätovne vyzval právnu zástupkyňu žalobkyne, aby toto oznámenie doručila súdu. Poukázal na to, že uznesením č. k. 4C/48/2017-1382 z 9. decembra 2024 súd uložil právnej zástupkyňi žalobkyne poriadkovú pokutu, pretože neoznámila súdu požadovanú informáciu, zostala procesne pasívna.

5. Ústavný súd nepovažoval za účelné vyzývať sťažovateľku na podanie repliky k vyjadreniu, keďže jeho obsah nevedol k pochybnostiam o potrebe vyhovieť ústavnej sťažnosti v jej esenciálnej podstate (porušenie označených práv).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže je zrejmé, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

8. Povinnosť každého všeobecného súdu a jeho sudcu konať rýchle a hospodárne podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP. Súd je povinný postupovať v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzať zbytočným prietahom, konať hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb a určovať poradie jednotlivých procesných úkonov tak, aby konanie pred ním bolo rýchle a hospodárne (§ 157 ods. 1 CSP).

9. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade

s doterajšou judikatúrou [I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlander v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96, a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

10. Čo sa týka kritéria právna a faktická zložitosť veci, predmetom napadnutého konania je vyporiadanie BSM. Takýto typ sporu patrí medzi bežnú agendu prejednávánú a rozhodovanú civilnými súdmi a jeho problematika disponuje početnou judikatúrou a ustálenou súdnou praxou (I. ÚS 239/2021, III. ÚS 643/2024). Ani daná vec s ohľadom na jednotlivé majúce sa vyporiadať položky (podľa záverečných podaní sporových strán pripojených ako prílohy tejto ústavnej sťažnosti, pozn.) nevykazuje osobitnú právnu ani skutkovú zložitosť.

11. V správaní sťažovateľky neboli zistené také skutočnosti, ktoré by negatívne vplývali na celkovú dĺžku napadnutého konania. Jedna žiadosť o odročenie pojednávania ani uloženie poriadkovej pokuty jej právnej zástupkyňi nie sú spôsobilé negatívne ovplyvniť dĺžku napadnutého konania v kontexte celkovej doby jeho trvania.

12. Pokiaľ ide o postup vo veci konajúcich súdov, okresný súd po podaní žaloby 18. októbra 2017 vykonal príslušné procesné úkony v zmysle § 167 CSP a prvé pojednávanie vo veci nariadil na 29. máj 2018, a tento termín zmenil na žiadosť žalovaného na 12. september 2018, avšak pojednávanie bolo nakoniec odročené na neurčito z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne a uskutočnilo sa až 21. novembra 2018. Ďalšie pojednávania vo veci sa konali 12. februára 2019, 24. apríla 2019, 24. septembra 2019, 11. decembra 2019 a 3. februára 2020. V čase medzi jednotlivými pojednávaniami súd zadovažoval dôkazy najmä zadovažovaním výpisov z účtov v príslušných bankách. Termín pojednávania nariadený na 16. apríl 2020 bol zrušený z dôvodu COVID-19. Dňa 29. októbra 2020 došlo k zmene zákonnej sudkyne. Nový termín pojednávania bol nariadený na 18. november 2021, termín pojednávania nariadený na 17. február 2022 bol z rodinných a zdravotných dôvodov na strane zákonnej sudkyne zmenený na 17. máj 2022, potom na žiadosť žalovaného na 28. jún 2022 a znova na žiadosť oboch sporových strán na 4. august 2022 a znova na žiadosť žalovaného na 11. október 2022, pričom súd stále zadovažoval bankové výpisy. Pojednávanie nariadené na 25. apríl 2023 bolo odročené na vyhlásenie rozsudku 25. mája 2023, ku ktorému však nedošlo. Naopak, 19. mája 2023 znova došlo zmene zákonnej sudkyne, ktorá v podstate vo veci nevykonala žiaden relevantný úkon. Po roku došlo k ďalšej zmene, keď 7. mája 2024 bola predmetná vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie ďalšej novej zákonnej sudkyňi, ktorá nechala skúmať podmienky konania (?) a 15. júla 2024 súd vyzval strany sporu na oznámenie, či sa pokúsili o zmierlivé vyriešenie sporu alebo či takéto riešenie považujú za možné. Keďže žalobkyňa súdu neodpovedala ani po urgencii zo 6. novembra 2024, bola jej právnej zástupkyňi uložená poriadková pokuta, ktorú 5. februára 2025 napadla sťažnosťou. Odvtedy súd vo veci prakticky neurobil žiaden úkon.

13. Bez potreby podrobných analýz jednotlivých úkonov v napadnutom konaní je pre ústavný súd podstatné, že bývalý okresný súd a následne mestský súd ako jeho nástupca v napadnutom konaní doteraz absolútne nevyužili procesné nástroje, ktoré mu Civilný sporový poriadok ponúka vrátane uplatnenia zásady sudcovskej koncentrácie konania (§ 153 CSP), čo by mu umožnilo vo veci oveľa rýchlejšie a efektívnejšie konať a rozhodnúť (k tomu napr. I. ÚS 7/2022). Keby súdy dôsledne

rešpektovali čl. 17 CSP a náležite využili ďalšie procesné inštitúty vrátane prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany a sudcovskej koncentrácie konania (§ 149 až § 153 CSP), ktorých účelom a zmyslom je najmä prispieť k naplneniu princípu procesnej ekonómie vrátane rýchlosti konania, mohli v značnej miere priet'ahom v konaní predísť.

14. Celková dĺžka osem rokov trvania súdneho sporu vedeného súdom prvej inštancie značne vybočuje z rámca požiadavky dosiahnutia konečného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote a ničím neospravedlniteľným liknavým postupom bývalého okresného súdu a následne nekonaním mestského súdu došlo v napadnutom konaní k neprimeraným priet'ahom, čím bolo nesporne zasiahnuté do ústavne zaručeného základného práva sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu). Okresný súd aj mestský súd nesú plnú zodpovednosť nielen za nečinnosť v danej veci, ale hlavne za svoj nesústreďený postup, ku ktorému zjavne prispela i častá zmena zákonných sudkýň a reorganizácia súdov v rámci tzv. súdnej mapy (od 1. júna 2023), ktorý však napriek tomu nemožno nijako rozumne ospravedlniť. Ani objektívnymi okolnosťami spôsobená prekážka (pandémia ochorenia COVID-19) nie je v okolnostiach danej veci spôsobilá zbaviť bývalý okresný súd zodpovednosti za jeho neefektívny postup, nečinnosť a neprimeranú celkovú dĺžku konania, keď s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prejednávanej veci identifikovaná nečinnosť súdu výrazne presiahla tzv. pandemické obdobie rokov 2020 až 2022.

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

15. Pretože napadnuté konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené, dokonca v ňom nie je ani meritórne rozhodnuté a nateraz mestský súd ani nevykonáva úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci, ústavný súd mu prikázal konať bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu). Mestský súd je povinný pritom postupovať striktne v súlade s princípmi procesnej ekonómie (čl. 17 CSP), keď dokazovanie vo veci je prakticky uzavreté a po ôsmich rokoch od začatia konania je už bezpredmetné riešiť podmienky konania a vyzývať sporové strany na uzavretie dohody.

16. Sťažovateľka sa v ústavnej sťažnosti domáha, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur. Ústavný súd, vychádzajúc zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva (čl. 41 dohovoru), s ohľadom na konkrétne okolnosti posudzovanej veci, zohľadniac primárne celkovú dĺžku napadnutého konania vedeného pred súdom prvej inštancie v trvaní osem rokov, ako aj neefektívnu činnosť okresného súdu i mestského súdu, považoval požadovanú sumu za primeranú (bod 3 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

17. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia 949,17 eur (bod 4 výroku tohto nálezu) za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2025 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 371 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 14,84 eur, t. j. spolu 771,68 eur, zvýšenú o 23 % daň z pridanej hodnoty, t. j. o sumu 177,49 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3

vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

18. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. septembra 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu